

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๑๑

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

วันพุธที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ณ เนติบัณฑิตยสภา

ถ้าหนี้นั้นเข้าเงื่อนไขของม. ๕๔(๑) หรือ (๒) ก็นำมาขอรับชำระหนี้ไม่ได้

- หนี้ที่ฟ้องร้องบังคับเป็นคดีแพ่งไม่ได้ก็นำมาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายไม่ได้ เช่น การเช่าอสังหาริมทรัพย์ (ปพพ.ม.๕๓๘) กู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไป (ม.๖๕๓) คำประกัน (ม.๖๘๐ ว.สอง)
- ศ.ฎีกาวินิจฉัยว่าหนี้ที่ขาดอายุความแล้วนำมาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายไม่ได้ตาม ม. ๕๔ (๑) (๓๑/๒๒ และ ๑๘๒๒/๖๐)
- สำหรับชั้นขอรับชำระหนี้ตาม ม.๕๔ แม้ลูกหนี้ไม่ได้ให้การต่อสู้ในชั้นพิจารณาคดีล้มละลายก็ยังมีสิทธิยกชั้นต่อสู้ในชั้นตรวจคำขอรับชำระหนี้ตามม.๑๐๔ (เดิม) หรือชั้นพิจารณาและทำความเข้าใจคำขอรับชำระหนี้ตามม.๑๐๕ (เดิม) ได้ จพท.เองก็ต่อสู้แทนลห. โดยอาศัยอำนาจตามม. ๒๒(๓), ๑๐๕ (เดิม) เสนอศาลให้ยกคำขอรับชำระหนี้ได้เช่นเดียวกัน (๒๐๐๓/๒๕๒๘ (ประชุมใหญ่) และ ๓๕๖๐/๒๕๔๖)

- หนีตามคำพิพากษาที่ล่วงเลยระยะเวลาบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. ม. ๒๗๑ (เดิม) ต้องห้ามมิให้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ตาม ม. ๕๑ (๑๖๑๕/๓๔)
- ถ้าวท.ฟ้องคดีแพ่งหรือคดีล้มก็ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนนั้นไม่นับเข้าในอายุความตาม ม.๑๕๓/๑๕ ไม่ต้องห้ามตาม ม. ๕๔(๑) (๕๓๕๘/๕๘)

ม.๕๔ (๒)

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

๒. การขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน

(ม. ๖ นิยาม “เจ้าหนี้มีประกัน”)

ม. ๕๕ ให้สิทธิพิเศษแก่เจ้าหนี้มีประกันว่าจะไม่ขอรับชำระหนี้ก็ได้ แต่ก็จะมีสิทธิเฉพาะเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเท่านั้น

- จห.มีประกันต้องประเมินราคาทรัพย์สินหลักประกันดูว่าคุ้มหนี้หรือไม่
- ต้องเป็นหลักประกันที่ลูกหนี้ได้ให้ไว้ก่อนลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ โดยเน้นเรื่องเวลา ต่างจาก ม. ๕๔ ซึ่งใช้คำว่าก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (๒๕๖๘/๒๒)
- ถ้าวล.เอาทส.ไปจดทะเบียนจำนองหลังจากถูกพท.แล้ว เป็นการฝ่าฝืน ม. ๒๔ นิติกรรมจำนองเป็นโมฆะ (๔๘๕๑/๔๕ และ*๒๑๘/๕๕*)

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

จ.ห.มีประกันซึ่งไม่ได้ขอรับชำระหนี้ในคดีล้มมีช่องทางที่จะได้รับชำระหนี้คืน ดังนี้

๑. ฟ้องลห.เป็นคดีแพ่งเพื่อบังคับแก้ทส.อันเป็นหลักประกัน (๒๘๒๖/๒๔)
๒. ขอให้จพท.ยึดทส.อันเป็นหลักประกันออกขายนำเงินมาชำระหนี้ (๓๓๕๒/๒๕๔๐) //ตาม ม. ๕๕ กำหนดให้จพท. ตรวจสอบทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเท่านั้น มิได้บังคับให้จพท. ต้องดำเนินการตามที่จ.ห.มีประกันขอให้ยึดและขายทส.อันเป็นหลักประกันเสมอไป //การตรวจสอบทรัพย์สินตามมาตรา ๕๕ นั้น จพท.จะกระทำด้วยการสอบสวนหรือขอมติที่ประชุมเจ้าหนี้ (๘๔๔๓/๒๕๔๓, ๖๕๑๖/๕๐, *๓๗๗๖/๖๐*)

ฎ. ๖๕๑๘/๒๕๕๐

การที่จพท.ผู้คัดค้านนำเรื่องของผู้ร้องเข้าที่ประชุมเจ้าหน้าที่จึงมีอำนาจ
กระทำได้ เมื่อที่ประชุมเจ้าหน้าที่ไม่ประสงค์จะดำเนินการกับทรัพย์สินอัน
เป็นหลักประกัน ทั้งไม่ปรากฏว่าทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเฉพาะ
ส่วนของลูกหนี้มีราคามากกว่าจำนวนหนี้ การที่ผู้คัดค้านไม่ดำเนินการ
เกี่ยวกับที่ดินซึ่งผู้ร้องรับจำนองไว้จึงชอบแล้ว

- จพท.ไม่มีอำนาจออกคำสั่งว่าให้ได้รับชำระหนี้หรือไม่ ตามม.๘๕
(๑๐๔๒๘/๕๓)

* ฎ. ๓๓๓๘/๒๕๖๐ *

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ที่ ๒ เด็ดขาด ผู้คัดค้านแต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการรวบรวมและจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามม.๒๒ ซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ ๒ ที่ผู้คัดค้านมีอำนาจดำเนินการคือ ทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ตามม. ๑๐๘ ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินทั้งหลายอันลูกหนี้มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลายตามม.๑๐๘(๑) ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นหลักประกันแก่เจ้าหนี้รายใดหรือไม่ ผู้คัดค้านย่อมมีอำนาจรวบรวมทรัพย์สินดังกล่าวของลูกหนี้เข้ากองทรัพย์สินเพื่อจัดการได้ เว้นแต่จะเป็นกรณีตามม. ๑๑๐ การที่ผู้คัดค้านจะสละสิทธิไม่ดำเนินการกับทรัพย์สินใดของลูกหนี้ได้ต้องปรากฏว่า ผู้คัดค้านได้รับความเห็นชอบจากกรรมการเจ้าหนี้ตามม. ๑๔๕ แล้ว...

ฎ. ๓๓๓๘/๒๕๖๐ (ต่อ)

ที่ดินแปลงพิพาทเป็นทรัพย์สินที่ลูกหนี้ที่ ๒ มีมาก่อนล้มละลาย และ
ไม่ปรากฏว่ากรรมการเจ้าหนี้มีมติเห็นชอบให้ผู้คัดค้านสิทธิในที่ดิน
ดังกล่าว ผู้คัดค้านจึงยังคงมีหน้าที่ในการรวบรวมจัดการทรัพย์สิน
ดังกล่าว โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นหลักประกันของเจ้าหนี้และ
ราคาทรัพย์สินมีมูลค่าน้อยกว่าภาระหนี้หรือไม่ เมื่อผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มี
ประกันซึ่งมีสิทธิเหนือหลักประกัน โดยไม่จำเป็นต้องขอรับชำระหนี้ในคดี
ล้มละลายตามม.๕๕ เลือกใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ผู้คัดค้านดำเนินการขาย
ทอดตลาดทรัพย์สินจำนองแทนการใช้สิทธิบังคับคดีในคดีแพ่ง ผู้คัดค้าน
จำเป็นต้องรับคำร้องดำเนินการสอบสวนสิทธิของผู้ร้องและยึดทรัพย์สินจำนอง
ขายทอดตลาดต่อไป

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

ม. ๘๖ ในกรณีเจ้าหนี้มีประกันจะขอรับชำระหนี้

- เงื่อนไขสำคัญคือ ความในวรรคสุดท้ายของม.๘๖ คือ จะต้องเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้ทั้งจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและทรัพย์สินอื่นของลห. ได้ด้วย (๑๕๔๔๒/๕๘)
 - เหมือนหลักเกณฑ์ ม. ๑๐ (๑); และ
 - ดู ปพพ. ม. ๗๒๗/๑ ประกอบ [ตัวบทยู่หน้าถัดไป]
- จห.มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ได้ ๔ วิธี
- ม. ๘๖ (๔) วิธีการนี้จห.มีประกันมีความประสงค์ที่จะเอาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันเป็นของตนเอง

มาตรา ๗๒๓/๑ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ผู้จ้างซึ่งจ้าง
ทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ไม่ต้องรับ
ผิดในหนี้นั้นเกินราคาทรัพย์สินที่จ้างในเวลาที่ยังค้างจ้างหรือเอา
ทรัพย์สินจ้างหลุด

ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จ้างรับผิดชอบเกินที่บัญญัติไว้ใน
วรรคหนึ่ง หรือให้ผู้จ้างรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกัน ข้อตกลงนั้นเป็น
โมฆะ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจ้างหรือทำเป็นข้อตกลง
ต่างหาก ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นิติบุคคลเป็นลูกหนี้และบุคคลผู้มีอำนาจ
ในการจัดการตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงาน
ของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จ้างทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้
ของนิติบุคคลและผู้จ้างได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

- หากจห.มีประกันเลือกใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ตาม ม. ๕๖ ต้องยื่นคำขอฯ ภายใน ๒ เดือน ตาม ม. ๕๑
- จห.มีประกันเลือกใช้สิทธิตามม.๕๕ หรือ ๕๖ ได้มาตราใดมาตราหนึ่ง เพียงมาตราเดียว(๑๗๑๑/๓๕, *๒๖๐๘/๕๘* [พช.๘/๒/๖๓],*๕๓๖๘/๖๐*)
- เมื่อผู้ร้องซึ่งเป็นผู้รับจ้างเองเลือกที่จะยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มตาม ม.๕๖(๓) และศ.ฎีกามีคำพิพากษาถึงที่สุด ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ผู้ร้องจึงต้องผูกพันในผลของคำพิพากษาของศาล ดังกล่าว ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องตามม.๕๕ เพื่อขอให้ผู้คัดค้านบังคับจ้างเองที่คืนดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องในคดีล้มได้อีก และชอบที่ผู้ร้องจะไปดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาในคดีแพ่งตามสิทธิที่ผู้ร้องมีอยู่เดิม

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

ม. ๕๗ กรณีเจ้าหนี้มีประกันขอรับชำระหนี้โดยไม่แจ้งว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน [ความพลั้งเผลอ vs การปกปิดเพื่อเอาเปรียบเจ้าหนี้อื่น]

ความในตอนท้ายของ ม.๕๗ ที่ว่า “โดยกำหนดให้คืนส่วนแบ่งหรือกำหนดอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร” เพราะฉะนั้นแม้คำสั่งศาลเรื่องขอรับชำระหนี้จะถึงที่สุดแล้ว ผู้ร้องอาจจะร้องขอแก้ไขข้อความในคำขอรับชำระหนี้ตามม.๕๗ ได้ จนกว่าจะได้จัดการแบ่งทรัพย์ครั้งที่สุด

(๓๔๕๑/๒๘ และ ๓๓๓๒/๓๑) (ม. ๕๗ + ๑๐๘ + ๑๓๑)

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

ม. ๕๘ ถ้าหนี้ที่ขอรับชำระได้กำหนดไว้เป็นเงินตราต่างประเทศ ให้คิดเป็นเงินตราไทยตามอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

ม.๕๘ ถ้าเป็นหนี้ค่าเช่าหรือหนี้อื่นซึ่งมีกำหนดระยะเวลาให้ชำระ และวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่ตรงกับวันกำหนด เจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ตามส่วนจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ได้

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

๓. ม. ๑๐๐ การขอรับชำระหนี้ในส่วนที่เป็นดอกเบี้ยยหรือค่าป่วยการอื่น แทนดอกเบี้ยย [คบ.ตามสัญญา & คบ.ผิดนัด] เนื่องจากลห.มีหนี้สินล้นพ้นตัว กฎหมายล้มละลายจึงใช้มาตรการเรื่องดอกเบี้ยยเป็นตัวช่วยลูกหนี้ อีกทางหนึ่ง โดยกำหนดให้จ.คิดดอกเบี้ยยจากลูกหนี้ได้ถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น [อีกเหตุผล ความแน่นอนจำนวนหนี้]

- อย่างไรก็ตาม ม. ๑๐๐ เป็นกม.ที่จำกัดสิทธิของจ.ตามหลักกม.ทั่วไป จึงต้องตีความหรือใช้กม.มาตรานี้อย่างเคร่งครัด เช่น ในกรณีที่จ.มีประกันขอใช้สิทธิตามม. ๕๕ ไม่อยู่ในบังคับ ม. ๑๐๐ (๗๒๕/๒๔๕๕) ต้องคิดดอกเบี้ยยให้ผู้รับจำนองถึงวันขายทอดตลาด

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

- ผู้ค้าประกันหรือผู้จำนองซึ่งมิได้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดพร้อมกับลูกหนี้ ไม่อาจอ้างม. ๑๐๐ เพื่อให้พ้นจากค.รับผิดในเรื่องดอกเบี้ยได้ (๒๒๕/๐๖ และ ๑๘๒๕/๓๖)
- ในกรณีหุ้นส่วนผู้จัดการหรือหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบขอให้ ล้มละลายตามห้างฯ ตามม. ๘๕ เนื่องจากมิใช่หนี้ส่วนตัว เจ้าหนี้คิด ดอกเบี้ยได้ถึงวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ห้างฯ เท่านั้น (*๒๒๕๓/๓๒*) [หน้า ๒๔๕ ในหนังสือ]

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

๔. ม. ๑๐๑ การขอรับชำระหนี้ที่ตนเองใช้สิทธิไต่เบี่ยในเวลาภายหลัง
- ค. ปพพ.ม. ๒๒๕ (๓) และ ๖๕๓ เรื่องรับช่วงสิทธิ และไต่เบี่ยประกอบ [ตัวบทอยู่หน้าถัดไป]
 - การใช้สิทธิไต่เบี่ยนั้น ลูกหนี้ร่วมหรือผู้ค้ำประกันต้องชำระหนี้ให้แก่ เจ้าหนี้เสียก่อนจึงจะมาไต่เบี่ยได้
 - ม. ๑๐๑ เป็นการยกเว้นเรื่องการไต่เบี่ยตาม ปพพ.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๒๕ การรับช่วงสิทธิย่อมมีขึ้นด้วยอำนาจกฎหมายและย่อมสำเร็จเป็นประโยชน์แก่บุคคลดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ...

(๓) บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่น หรือเพื่อผู้อื่นในอันจะต้องใช้หนี้มีส่วนได้เสียด้วยในการใช้หนี้นั้น และเข้าใช้หนี้นั้น

มาตรา ๖๕๓ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบี่ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างใดๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่ง ผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีเหนือลูกหนี้ด้วย

การขอรับชำระหนี้ (ต่อ)

- ม.๑๐๑ ว.หนึ่ง ตอนท้าย บัญญัติยกเว้นไว้ดีกว่า เว้นแต่ จห.ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว
- ในทางปฏิบัติ ม. ๑๐๑ ยากที่จะมีที่ใช้
- มีปัญหาว่า ถ้า จห.มาขอรับชำระหนี้ไว้แล้ว ลูกหนี้ร่วมหรือผู้ค้ำประกันจะทำอย่างไรจึงจะป้องกันความเสียหายในอนาคตได้?
- ผู้ค้ำประกันซึ่งชำระหนี้ให้แก่ จห.ภายหลังวันที่ศาลมีคำสั่งพดขลห. มีผลให้ผู้ค้ำประกันรับช่วงสิทธิของจห. ไปบังคับเอาแก่ทส.ของลห. ตาม ปพพ.ม.๒๒๘ ได้ (๕๓๖๘/๔๘ และ ๑๐๑๐๕/๕๕)

พิมพ์ครั้งที่ ๘

มกราคม ๒๕๖๖

คำอธิบาย กฎหมายล้มละลาย

- ☉ การดำเนินคดีล้มละลาย
- ☉ กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมถึงลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ปรับปรุงแก้ไขตามพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑)

ธีพ จุลมนต์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ดร.กนก จุลมนต์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

พิมพ์ครั้งที่ 4

ภาษาอังกฤษ สำหรับ นักกฎหมาย

English for Lawyers

สำหรับนิสิตนักศึกษากฎหมายทุกระดับรวมทั้งชั้นเนติบัณฑิตและ
ผู้เตรียมตัวสอบเข้ารับราชการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาและอัยการ
ผู้ช่วยทุกสนาม

ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

ดร.สุธาทิพย์ จุลมนต์ ทัศนชัยกุล

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ 4)

การพิมพ์ครั้งที่ 4 ผู้เขียนทั้งสองได้เพิ่มเติมเนื้อหา ได้แก่

- 1) ข้อสอบภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ 74 (สอบ 15 พฤษภาคม 2565)
- 2) ข้อสอบแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบ 26 มิถุนายน 2565)
- 3) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบ 26 มิถุนายน 2565)
- 4) ข้อสอบการอ่านจับใจความผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามเล็ก) (สอบ 26 มิถุนายน 2565)
- 5) ข้อสอบแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบ 12 กุมภาพันธ์ 2565) และ
- 6) ข้อสอบแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) (สอบ 12 กุมภาพันธ์ 2565)

ทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาเดิมจากการพิมพ์สามครั้งแรกด้วย

ผู้เขียนทั้งสองคนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการ
ศึกษาวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายที่มีส่วนช่วยให้ นิสิต นักศึกษา และผู้เตรียมตัวสอบ
วิชาภาษาอังกฤษในสนามต่างๆ สามารถทำความเข้าใจข้อนี้ได้ดีและสอบผ่านการสอบคัดเลือก
หรือการทดสอบความรู้ในสนามต่างๆ ตามที่ผู้ใช้หนังสือเล่มนี้ตั้งเป้าหมายไว้

ดร.กนก จุลมนต์ และ ดร.สุธาทิพย์ จุลมนต์ ทัศนชัยกุล
ธันวาคม 2565